

Waarom verlangen wij zoveel?

Theo Meereboer en Petra Bolhuis
www.maieutiek.nl

maieutiek 2017

We hebben het nog nooit zo goed gehad

- Er is vooruitgang. Tocqueville (1835) schrijft al dat een goed gesitueerde van zijn tijd beter af is dan een baron in de middeleeuwen. (citaat)
- In 1990 moest 37 procent van de wereld het redden met minder dan 2 dollar per dag. In 2015 was dat minder dan 10 procent.
- Er is meer democratie, meer veiligheid en vooral veel meer welvaart dan in de eeuwen voor ons.
- En toch blijft het verlangen naar meer. Waarom?

maieutiek 2017

Het begint met Kokanje

- Luilekkerland werd het symbool van het opheffen van de schaarste.
- Dat werd vanaf renaissance inzet van het handelen.

maieutiek 2017

Utilitarisme (18de eeuw)

- Grootste geluk voor de grootste groep. (Bentham en Mill)
- Het tante Bertha voorbeeld
- Kant ' je mag een ander mens *niet* gebruiken als middel om je doel te bereiken.

maieutiek 2017

Biologie van de begeerte

- Begeerte dooft nooit uit.
- Tocqueville zegt democratie betekent dat iedereen nu alles kan begeren. (citaat)
- En dat zien we ook gebeuren in de recente Geschiedenis.

maieutiek 2017

50iger en 60iger jaren

Van 'Ja, dat is Peter' van Sweet sixteen naar 'I can't get no satisfaction' van de Rolling Stones

Demografische overmacht van de jeugd
Satre; "wij zijn geworpen in vrijheid"

maieutiek 2017

60iger en 70iger jaren

- o Flower power neemt het over
Niet langer 'geworpen in vrijheid', maar leve de vrijheid!
- o Het genieten van de luxe komt in zwang
- o "Strawberry fields forever"
Zingen de Beatles

maleutiek 2017

80iger - 90iger jaren

- o Cynisme (Sloterdijk)
- o Commercie
- o Dikke ik (Kunneman)
- o Leegte
- o De protestgeneratie komt zelf aan de macht.
- o "Is dit alles?" zingt Doe Maar
- o 'We leven in het schuim' zegt Sloterdijk

maleutiek 2017

21ste eeuw. Een nieuwe eeuw, een oude discussie.

- o Grenzen aan de groei (club van Rome 1972)
- o Grenzen aan tolerantie (raad van Europa 2012)
- o Toenemende onverschilligheid (Boeluh 2007)
- o Toenemend egoïsme (dikke ik 2005)
- o Afnemende empathie (Universiteit van Michigan 2010)
- o Het einde van de grote verhalen, maar hoe nu verder?
- o "Schat trek iets moois aan dan gaan we dansen, dansen op de vulkaan..." zingt de Dijk.

maleutiek 2017

De leegte en de spullen

- o Thomas theorema stelt dat wanneer mensen situaties als werkelijk definiëren, die situaties werkelijke gevolgen hebben.
- o De nieuwe schaarste kan zo eindeloos worden opgerekt.
- o Toch voelen we ook dat er een grens is.

maleutiek 2017

Normen en waarden vormgeven

- o Niet terug naar omvattend verhaal van buitenaf (autoriteit van 50iger jaren),
- o Niet terug naar geloof in maakbaarheid vanuit het ideaal van een individu (individualiteit van 60iger jaren),
- o Ook geen cynisme waarin het allemaal onverschillig wordt (80-90iger jaren),
- o Vanuit het eigen ik eigen waarden en normen vormgeven.

maleutiek 2017

Leven in een netwerk van betrekkingen

- o Alles is in verandering. Normen en waarden zijn niet eeuwig geldig.
- o We geven vorm aan wat we nu waardevol vinden.
- o Onze individuele keuzes geven vorm aan het geheel. Het geheel geeft vorm aan onze individuele keuzes

maleutiek 2017

Welke bijdrage heb je als individu?

- Twee keuzemogelijkheden;
- Je kunt met stroom mee. Daarmee blijf je in de wereld van het *hebben*.
- Je kunt een persoonlijke levenskunst ontwikkelen. Dan gaat het om het *zijn* en niet om het *hebben*. Dan leef je naar hogere waarden die de omgang met de wereld bepalen.

maleutiek 2017

Jij maakt het verschil

- "Je bent toch geen dief van je eigen portemonnee" of andere waarden dan het eindeloos verlangen naar meer.
- Voorbeeld uit de Trouw van vandaag

Tarik Yousif (40) en zijn vrouw hadden ervan kunnen profiteren - als ze gewild hadden. Toen ze hun huis aan de Christiaan de Wetstraat te koop zetten, kwam het hoogste bod van ouders die een woning voor hun dochter zochten. Die ging pas over drie jaar studeren. "Eenkele duizenden euro's meer dan het tweede bod, ze konden het zonder hypotheek betalen." Maar uiteindelijk kozen Yousif en zijn vrouw voor een jong stel. "We gunden het ze om, net als wij, hier hun gezin te kunnen beginnen." Gek misschien, geeft hij toe. "Maar gentrificatie houden we zelf in stand. Door tegen elkaar op te bieden. Of door hebberig voor het hoogste bod te kiezen."

maleutiek 2017

Relativiteit en ethos

- "De relatieve geldigheid van de eigen overtuiging beseffen en ze toch onversaagd verdedigen" Dat onderscheidt een beschaafd mens van een barbaar" citeert Berlin aan het eind van twee opvattingen over vrijheid.
- Persoonlijk ethos en persoonlijke verantwoordelijkheid.

maleutiek 2017

Hebben en zijn

Op school stonden ze op het bord geschreven.
Het werkwoord hebben en het werkwoord zijn;
Hiermee was tijd, was eeuwigheid gegeven,
De ene werkelijkheid, de andre schijn.
Hebben is niets. Is oorlog. Is niet leven.
Is van de wereld en haar goden zijn.
Zijn is, boven die dingen uitgeheven,
Vervuld worden van goddelijke pijn.

maleutiek 2017

Hebben is hard. Is lichaam. Is twee borsten.
Is naar de aarde hongeren en dorsten.
Is enkel zinnen, enkel botte plicht.
Zijn is de ziel, is luisteren, is wijken,
Is kind worden en naar de sterren kijken,
En daarheen langzaam worden opgelicht.

Ed. Hoornik

maleutiek 2017